

SPORT I REKREACJA: OGÓLNOPOLSKIE BADANIE POLAKÓW

RAPORT – WERSJA SKRÓCONA

NA ZLECENIE MINISTERSTWA SPORTU I TURYSTYKI
PRZYGOTOWAŁ ZESPÓŁ PROJEKTU SPOŁECZNEGO 2012
MARCIN PODZIEMSKI, ALEKSANDRA GOŁDYS, RENATA WŁOCH
WARSZAWA STYCZEŃ 2013

Ministerstwo Sportu i Turystyki
Rzeczypospolitej Polskiej

CELE BADANIA

Prezentowane badanie jest kontynuacją działań analitycznych podejmowanych przez Ministerstwo Sportu i Turystyki z Uniwersytetem Warszawskim. Poprzednie badania¹ pozwoliły wstępnie odtworzyć perspektywy aktorów tworzących „podażową” stronę sportu powszechnego²: podejście samorządów oraz trenerów. To badanie pozwoliło poznać lepiej perspektywę dorosłych Polaków – amatorów, czyli perspektywę po stronie „popytu”. Analogia z rynkiem wydaje się najbardziej adekwatna w przypadku działania na rzecz sportu; zrekonstruowane przez nas różne perspektywy i logiki działania pozwolą tworzyć politykę sportową, która najlepiej je harmonizuje, odpowiada na ich potrzeby, rozbraja bariery dostępu do aktywności ruchowej.

Interesowała nas nie tylko częstotliwość i typ podejmowanej przez badanych aktywności fizycznej (rozumianej bardzo szeroko i jako sport i jako rekreacja), ale również ich ocena ilości i stanu infrastruktury oraz oferty lokalnych klubów sportowych. Wyszliśmy z założenia, że do projektowania polityk sportowych na różnym szczeblu, musimy lepiej rozumieć kontekst, w którym Polacy decydują się na bardziej lub mniej sportowe działania. Chcieliśmy również zbadać jak Polacy oceniają warunki do uprawiania sportu, czy do bycia w ruchu.

Kluczowym pojęciem przez które oglądamy wyniki jest usportowienie:

USPORTOWIENIE TO WYPADKOWA:

- **INDYWIDUALNYCH POSTAW I MOTYWACJI** silnie powiązanych z położeniem społeczno-ekonomicznym jednostki, realizowanym przez nią stylem życia, przyzwyczajeniami wyniesionymi z domu, wykształceniem itp.
- **MOŻLIWOŚCI**
 - **INDYWIDUALNYCH:** w wymiarze finansowym i czasowym (np. struktura czasu wolnego, możliwość dojazdu do najbliższego obiektu sportowego)
 - **INFRASTRUKTURALNYCH:** dostępność, przyjazność, bliskość obiektów sportowych
- **WSPARCIA** aktywności sportowej ze strony instytucji publicznych, samorządowych i trzeciego sektora, zwłaszcza w wymiarze jej upowszechniania, promocji, dążenia do kształtowania postaw i zachowań prozdrowotnych i prosportowych.

Badanie ilościowe z zasady pozwala jedynie zmapować podstawowe zależności i skalę zjawisk, natomiast w żadnym wypadku nie odpowiada na pytania „dlaczego?” – czytanie pokazanych poniżej danych powinno posłużyć nam do tworzenia hipotez, których

¹ Raport dostępny na stronie: <http://ps2012.pl/publikacje/raporty/19-moje-boisko-orlik-2012-szansa-rozwoju-aktywnosci-spoecznej>

² definicje pojęć używanych w raporcie:

Sport – zorganizowana forma aktywności fizycznej

Aktywność fizyczna – dowolna forma ruchu, w którym wydatek energii jest wyższy niż spoczynkowy;

Rekreacja – zajęcia podejmowane poza obowiązkami, stosowane w celu odpoczynku, rozrywki

pogłębienie nastąpi w kolejnych jakościowych już badaniach dedykowanych konkretnym zagadnieniom oraz w trakcie debat i dyskusji ludzi znających sport i działających na jego rzecz. Pamiętajmy, że sport, jak każda sfera życia społecznego podlega złożonym oddziaływaniom, mało w nim generalnych zasad i jednoczynnikowych przyczyn.

Co chcemy osiągnąć w domenie sportu powszechnego?

Co oczywiste, chodzi nam o to, by WIĘCEJ LUDZI UPRAWIAŁO SPORT REGULARNIE. Realizacja tego celu wymaga stworzenia optymalnych warunków (dobra infrastruktura o rzeczywistej dostępności dla wszystkich grup społecznych, dopasowana do lokalnej społeczności oferta klubów i organizacji sportowych, odpowiednie indywidualne postawy wobec sportu). Musimy dobrze wiedzieć, jakie warunki są najbardziej optymalne dla różnych grup społecznych, co stanowi barierę w uprawianiu sportu dla młodzieży, dla osób pracujących zawodowo, dla osób w wieku powyżej 55 lat.

Z innych badań³ wiemy, że istnienie infrastruktury nie jest warunkiem wystarczającym, by zwiększyć uczestnictwo w sporcie czy aktywności fizycznej. Równie ważne są postawy, nastawienie ludzi, a nawet tradycja, czy kultura sportowa.

Może się również okazać, że przemiany społeczne sprawiają, że w podejmowaniu aktywności sportowej pośrednictwo organizacji sportowych nie jest już potrzebne lub przy najmniej nie w taki stopniu jak w XX wieku. Ich funkcje mogą przejmować np. aktywności podejmowane indywidualnie, z najbliższą rodziną (lub grupą znajomych) lub proponowane przez firmy – również niewielkie prowadzone przez młodych trenerów, którzy nie znaleźli swojego miejsca w organizacjach.

Analizując uwarunkowania aktywności fizycznej warto oglądać ją nie tylko jako zagadnienie sportu jednostek, ale również obszaru aktywności obywatelskiej i biznesowej. Jeśli potraktujemy prowadzenie lokalnego klubu sportowego jako ważny element społecznych uwarunkowań danej gminy i postawimy przed nim cele nie tylko „wyczynowe”, ale zrozumiemy, że realizuje on cele na rzecz edukacji i spójności społecznej, to będziemy mogli sport skuteczniej wspierać. Tak samo jeśli uznamy za kluczowe wsparcie małych firm, które tworzą sportową ofertę dla miejscowej społeczności. Powinniśmy wiedzieć i rozumieć jak organizacje z tych dwóch różnych sektorów powinny uzupełniać się kompetencjami i rolą. Bez odpowiedzi na pytanie jakiego wsparcia potrzebuje sport jako oddolną aktywność obywateli, a jakiego jako element lokalnego rynku pracy, nie możemy do końca być skuteczni w myśleniu o sporcie i działaniu na jego rzecz.

³Przywoływane w rozdziale o zagranicznych inspiracjach badania Allender (2006) oraz badania społecznego funkcjonowania boisk Orlik realizowane przez UW na zlecenie MSiP – widać w nich wyraźnie, że dokładnie taka sama infrastruktura ma różne możliwości oddziaływania w zależności od działań miękkich na niej realizowanych. Wyniki badań dostępne na stronie: <http://ps2012.pl/publikacje/raporty/19-moje-boisko-orlik-2012-szansa-rozwoju-aktywnosci-spoecznej>

Rys 3. Cele poszczególnych aktorów ważnych dla oferty sportowej

Ważne! Nasze badanie przybliży perspektywę obywateli: ich percepcji oferty sportowej i lokalnej infrastruktury. Może się okazać, że mimo bogatej oferty lokalny sport jest z jakiś przyczyn niedostrzegany przez obywateli. Na tym etapie badania skupimy się na perspektywie ogólnopolskiej, ale wskazówką dla konsekwentnego rozwoju diagnozy sytuacji sportu powszechnego będzie powtarzanie badań lokalnie, na poziomie gmin, powiatów lub województw.

METODOLOGIA I TECHNIKI BADAWCZE

Badanie zostało przeprowadzone w okresie od 10 października do 14 listopada 2012 przez firmę ASM - Centrum Badań i Analiz Rynku Sp. z o.o. (dalej ASM) z wykorzystaniem techniki CATI (ang. Computer Assisted Telephone Interview – pl. Wywiad Telefoniczny Wspomagany Komputerowo)

Wykorzystana technika badawcza (CATI) charakteryzuje się:

- bieżącym monitoringiem procesu zbierania danych z możliwością korygowania narzędzia i kontroli procesu realizacji;
- standaryzowanym skryptem kodowania wyników;
- wysokim standardem pracy ankieterów i eliminacją odchyleń realizacyjnych.

Badanie zostało zrealizowane na próbie N=2004. Suma wag zmiennych wykorzystanych do ważenia danych wynosi 1893.

Podstawą procedury ważenia były dane Głównego Urzędu Statystycznego pochodzące z Narodowego Spisu Powszechnego oraz Banku Danych Lokalnych. Po porównaniu stwierdzono, że rozkład zmiennej wiek w zrealizowanej próbie dokładnie odpowiada rozkładowi w populacji według GUS, w związku z czym ta zmienna została wyłączona z ważenia.

CZĘŚĆ I. KTO W POLSCE UPRAWIA SPORT

POLKI RZADZIEJ UPRAWIAJĄ SPORT NIŻ POLACY

Za AKTYWNE⁴ można uznać 36% kobiet, tymczasem wśród mężczyzn AKTYWNYCH jest niemal połowa.

**Jak często uprawia Pan/Pani sportową aktywność fizyczną,
(przy założeniu, że jest to przynajmniej 10 minut nieprzerwanego wysiłku/ćwiczeń)**

		NIEAKTYWNI	AKTYWNI
		nigdy lub kilka razy w roku lub 1-2 razy w miesiącu	1-2 razy na tydzień lub 3-4 razy w tygodniu lub codziennie
Płeć	Kobieta	63,9%	36,1%
	Mężczyzna	52,8%	47,2%
	Ogółem	58,5%	41,5%

TABELA 4 - AKTYWNOŚĆ ZE WZGLĘDU NA PŁEĆ.

Badania międzynarodowe pokazują⁵, że ogółem **kobiety rzadziej angażują się w aktywność fizyczną niż mężczyźni**; jeśli już się w nią angażują, to z mniejszą częstotliwością; ponadto, wachlarz uprawianych przez nie dyscyplin sportu jest również mniej zróżnicowany. **Większy wpływ na aktywność sportową kobiet mają czynniki społeczno-ekonomiczne**: im słabiej są wykształcone i mniej zamożne, tym rzadziej uprawiają sport. Warto jednak dodać, że badania GUS z 2009 r. (Uczestnictwo Polaków w sporcie i rekreacji ruchowej w 2008 r.) pokazywały, że „Płeć nie różnicuje zakresu realizacji form ruchowych” (s. 28).

LEPIEJ WYKSZTAŁCENI (na ogół) RUSZAJĄ SIĘ CHĘTNIEJ

Przeprowadzone badania wykazały pozytywny związek między poziomem wykształcenia a deklarowaną aktywnością fizyczną, jednak jego siła nie była duża. W teście korelacyjnym (r Pearsona) potwierdzono pozytywne skorelowanie zmiennych istotnie dwustronnie na poziomie 0,01. Najwyższy odsetek AKTYWNYCH występował w grupach respondentów deklarujących wykształcenie policealne lub wyższe.

⁴ Do grupy aktywnych włączyliśmy tych respondentów, którzy deklarują aktywność fizyczną co najmniej 1-2 razy w tygodniu.

⁵ Lim, So Youn *Multilevel Investigation of Individual and systemic Influences on Adult Sport Investigation, w: European Sport Management Quarterly, Vol. 11, numer 3, 2011* oraz Schreerder *Understanding the game. Sport participation in Europe. Facts, reflections and recommendations, Sport Policy & Management Report 10, K.U.Leuven 2011*

Jak często uprawia Pan/Pani sportową aktywność fizyczną,
(przy założeniu, że jest to przynajmniej 10 minut nieprzerwanego wysiłku/ćwiczeń)

Wykształcenie	NIEAKTYWNI	AKTYWNI
	nigdy lub kilka razy w roku lub 1-2 razy w miesiącu	1-2 razy na tydzień lub 3-4 razy w tygodniu lub codziennie
gimnazjalne, podstawowe i niepełne podstawowe	63,9%	36,1%
zasadnicze zawodowe	69,9%	30,1%
średnie ogólnokształcące	50,8%	49,2%
średnie zawodowe	60,3%	39,7%
policealne	43,1%	56,9%
wyższe	46,1%	53,9%
Ogółem	58,5%	41,5%

TABELA 5 - AKTYWNOŚĆ W KATEGORIACH WYKSZTAŁCENIA.

WIELKOŚĆ MIEJSCOWOŚCI W NIEWIELKIM STOPNIU, ale jednak DETERMINUJE AKTYWNOŚĆ SPORTOWĄ

W badaniach zanotowano wprowadzić pozytywny związek między klasą wielkości miejscowości a aktywnością, jednak – podobnie jak w przypadku wykształcenia - jego siła nie jest duża: w teście korelacyjnym (r Pearsona) potwierdzono pozytywne skorelowanie zmiennych istotne dwustronnie na poziomie 0,01. Największy odsetek AKTYWNYCH występuje wśród mieszkańców metropolii powyżej 500 tys. , co przypuszczalnie wiąże się zarówno z ich profilem społeczno-ekonomicznym, jak również lepszym wyposażeniem w infrastrukturę sportową.

Jak często uprawia Pan/Pani sportową aktywność fizyczną,
(przy założeniu, że jest to przynajmniej 10 minut nieprzerwanego wysiłku/ćwiczeń)

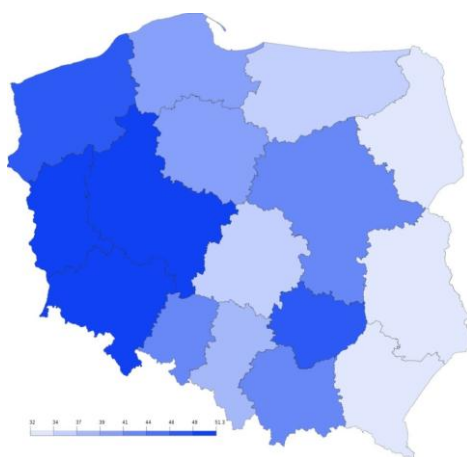
Klasa wielkości miejscowości	NIEAKTYWNI	AKTYWNI
	nigdy lub kilka razy w roku lub 1-2 razy w miesiącu	1-2 razy na tydzień lub 3-4 razy w tygodniu lub codziennie
wieś	63,5%	36,5%
miasto do 20 tys. mieszkańców	55,8%	44,2%
miasto powyżej 20 tys. do 50 tys. mieszkańców	63,4%	36,6%
miasto powyżej 50 tys. do 100 tys. mieszkańców	53,1%	46,9%
miasto powyżej 100 tys. do 200 tys. mieszkańców	53,1%	46,9%
miasto powyżej 200 tys. do 500 tys. mieszkańców	58,4%	41,6%
miasto powyżej 500 tys. mieszkańców	48,3%	51,7%
Ogółem	58,5%	41,5%

TABELA 6 - AKTYWNOŚĆ W ZALEŻNOŚCI OD KLASY WIELKOŚCI MIEJSCOWOŚCI.

AKTYWNOŚĆ SPORTOWA POLAKÓW JEST ZRÓŻNICOWANA REGIONALNIE

Rozkład **deklarowanej** aktywności sportowej według województw wyraźnie pokazuje mniejszą aktywność fizyczną osób zamieszkałych na tzw. ścianie wschodniej. NIEAKTYWNYCH najczęściej można spotkać w województwach: podlaskim (31,6%); lubelskim (32,1%) i podkarpackim (32,4%). Najwyższy odsetek AKTYWNYCH jest w województwach: lubuskim (50%), wielkopolskim (51%) i dolnośląskim (51,3%).

RYSUNEK 1 – ODSETEK OSÓB DEKLARUJĄCYCH AKTYWNOŚĆ W PODZIALE NA WOJEWÓDZTWA.

Jak często uprawia Pan/Pani sportową aktywność fizyczną,
(przy założeniu, że jest to przynajmniej 10 minut nieprzerwanego wysiłku/ćwiczeń)

Województwo	NIEAKTYWNI	AKTYWNI
	nigdy lub kilka razy w roku lub 1-2 razy w miesiącu	1-2 razy na tydzień lub 3-4 razy w tygodniu lub codziennie
podlaskie	68,4 %	31,6 %
lubelskie	67,9 %	32,1 %
podkarpackie	67,6 %	32,4 %
warmińsko-mazurskie	65,5 %	34,5 %
łódzkie	63,5 %	36,5 %
śląskie	62 %	38 %
pomorskie	60 %	40 %
kujawsko-pomorskie	58,9 %	41,1 %
opolskie	58,3 %	41,7 %
małopolskie	57,9 %	42,1 %
mazowieckie	57 %	43 %
świętokrzyskie	53,2 %	46,8 %
zachodniopomorskie	51,9 %	48,1 %
lubuskie	50 %	50 %

wielkopolskie	49 %	51 %
dolnośląskie	48,7 %	51,3 %
Ogółem	58,5 %	41,5 %

TABELA 7 – ODSETEK OSÓB DEKLARUJĄCYCH AKTYWNOŚĆ W PODZIALE NA WOJEWÓDZTWA.

Socjologicznie owe regionalne różnice można wyjaśniać przywołując czynniki:

- **ekonomiczne:** im większa skala ubóstwa w danym województwie, tym niższa aktywność fizyczna jego mieszkańców; jest to powiązane z prawidłowością występującą na poziomie jednostkowym: osoby mniej zamożne wykazują niższą motywację oraz dysponują mniejszymi możliwościami (finansowymi, w wymiarze czasu wolnego) do angażowania się w aktywność sportową;
- **historyczne,** powiązane z kondycją społeczeństwa obywatelskiego, ogólnie rozumianą aktywnością społeczną i jakością kapitału społecznego
- **infrastrukturalne:** jak pokazujemy w II części raportu, mieszkańcy województwa śląskiego wschodniej rzadziej „widzą” infrastrukturę sportową, tworzącą przyjazny i bliski klimat dla codziennej regularnej aktywności sportowej.

AKTYWNOŚĆ SPORTOWA JEST UZALEŻNIONA OD POZIOMU ZAMOŻNOŚCI

Dane pokazują pozytywny i znaczący związek między wzrostem poziomu dochodów a deklarowaną aktywnością sportową; w teście korelacyjnym (r Pearsona) potwierdzono pozytywne skorelowanie zmiennych istotne dwustronnie na poziomie 0,01.

Warto jednak nadmienić, że jednoznaczna interpretacja wyników musi zostać poprzedzona zastrzeżeniem, iż 11% respondentów odmówiło odpowiedzi na pytanie o poziom dochodów; stąd różnica (w stosunku do danych prezentowanych powyżej) w podziale na AKTYWNYCH I NIEAKTYWNYCH w wierszu „Ogółem”.

		Jak często uprawia Pan/Pani sportową aktywność fizyczną, (przy założeniu, że jest to przynajmniej 10 minut nieprzerwanego wysiłku/ćwiczeń)	
		NIEAKTYWNI nigdy lub kilka razy w roku lub 1-2 razy w miesiącu	AKTYWNI 1-2 razy na tydzień lub 3-4 razy w tygodniu lub codziennie
dochód gospodarstwa domowego	do 1000 zł	73,7%	26,3%
	od 1000 do 2000 zł	66,1%	33,9%
	od 2001 do 3000 zł	59,4%	40,6%
	od 3001 do 4000 zł	50,7%	49,3%
	od 4001 do 5000 zł	42,8%	57,2%
	od 5001 do 6000 zł	43,9%	56,1%
	powyżej 6000 zł	33,0%	67,0%
	Ogółem	58,9%	41,1%

TABELA 8 - AKTYWNOŚĆ W ZALEŻNOŚCI OD DOCHODÓW GOSPODARSTWA DOMOWEGO.

PODSUMOWANIE

- Zgodnie z przyjętą przez nas kategoryzacją w grupie AKTYWNYCH znalazło się ponad 41,5% respondentów;
- Największy wpływ na podejmowanie sportowej aktywności fizycznej zdają się wywierać wiek i poziom dochodów; w następnej kolejności lokują się płeć oraz region (województwo); mniejszy wpływ mają wykształcenie oraz klasa wielkości miejscowości.
- **Uzyskane dane nie pozwalają stworzyć jednoznacznego profilu osoby AKTYWNEJ**, jednak najczęściej będzie to młody mężczyzna, niezłe sytuowany, mieszkający w województwie na ścianie zachodniej.

CZĘŚĆ II. LICZEBNOŚĆ I STAN INFRASTRUKTURY SPORTOWEJ W OCZACH POLAKÓW

W naszym badaniu zadawaliśmy Polakom pytania o to, czy infrastruktura sportowa⁶ jest przez nich dostrzegana, rozpoznawana, oraz o to, jak ją oceniają. **Bez nawyków korzystania z infrastruktury sportowej nawet najlepiej zaprojektowane i zarządzane obiekty mogą pozostać puste.** Ponadto, dwie z trzech najpopularniejszych dyscyplin to jazda na rowerze i bieganie, niewymagające w zasadzie istnienia infrastruktury sportowej (jeśli pominiemy istnienie ścieżek rowerowych). Drugą pod względem popularności dyscypliną jest jednak pływanie (wymagające istnienia basenu lub zaadaptowanego na cele sportowo-rekreacyjne zbiornika wodnego), a na kolejnych miejscach lokują się piłka nożna, aerobik i siatkówka (które wymagają sal lub boisk).

BEZPŁATNA INFRASTRUKTURA

Jak Pan/Pani ocenia liczebność bezpłatnych obiektów sportowych, takich jak: boiska osiedlowe, ścieżki rowerowe, skate parki itp. w Pana/Pani okolicy w odległości do ok. 30 minut od miejsca zamieszkania (chodzi o najbliższą okolicę). Proszę o wybranie jednej odpowiedzi

		Częstość	Procent	Procent ważnych	Procent skumulowany
Ważne	jest ich bardzo dużo	94	5,0	5,0	5,0
	jest ich raczej dużo	497	26,3	26,3	31,2
	jest ich raczej mało	610	32,2	32,2	63,5
	jest ich bardzo mało	411	21,7	21,7	85,2
	w ogóle ich nie ma	187	9,9	9,9	95,1
	nie wiem	93	4,9	4,9	100,0

⁶ W ostatnich latach w Polsce zrealizowano wiele projektów budowania infrastruktury sportowej. Tylko w ramach programu „Moje Boisko-Orlik 2012” wybudowano ponad 2500 boisk wielofunkcyjnych w całej Polsce. Poza tym tysiące obiektów wybudowano ze środków Funduszu Rozwoju Kultury Fizycznej (w latach 2007-2011 wybudowano 1327 hal sportowych, basenów, sal gimnastycznych i innych obiektów) oraz z programów poprzedzających program Orlik („Blisko boisko”, program budowania boisk wielofunkcyjnych i pełnowymiarowych)⁶. Można zatem zaryzykować stwierdzenie, że **dostępność obiektów sportowych nie powinna być już w Polsce barierą w podejmowaniu aktywności fizycznej**. Szczegółowe analizy pokazują różnice regionalne w liczebności obiektów, ale niewiele jest gmin, w których nie ma żadnego boiska, sportowej hali czy basenu.

Jak Pan/Pani ocenia liczebność bezpłatnych obiektów sportowych, takich jak: boiska osiedlowe, ścieżki rowerowe, skate parki itp. w Pana/Pani okolicy w odległości do ok. 30 minut od miejsca zamieszkania (chodzi o najbliższą okolicę). Proszę o wybranie jednej odpowiedzi

		Częstość	Procent	Procent ważnych	Procent skumulowany
Ważne	jest ich bardzo dużo	94	5,0	5,0	5,0
	jest ich raczej dużo	497	26,3	26,3	31,2
	jest ich raczej mało	610	32,2	32,2	63,5
	jest ich bardzo mało	411	21,7	21,7	85,2
	w ogóle ich nie ma	187	9,9	9,9	95,1
	nie wiem	93	4,9	4,9	100,0
	Ogółem	1893	100,0	100,0	

Ponad jedna trzecia badanych uważa, że infrastruktury jest dużo lub bardzo dużo, kolejna jedna trzecia uważa, że jest jej mało, ale nie jest to brak dojmujący. 10% respondentów uważa, że infrastruktury nie ma w ogóle, a 5% po prostu nie wie nic na ten temat.

Bliższe spojrzenie na kwestię percepcji infrastruktury sportowej, czyli sposobu postrzegania jej dostępności przez mieszkańców, ujawnia kilka czynników ją determinujących. Pierwsza różnica dotyczy liczebności infrastruktury zauważanej przez mieszkańców wsi i miast.

Tabela krzyżowa Jak Pan/Pani ocenia liczbę bezpłatnych obiektów sportowych, takich jak: boiska osiedlowe, ścieżki rowerowe, skate parki itp. w Pana/Pani okolicy w odległości do ok. 30 minut od miejsca zamieszkania (chodzi o najbliższą okolicę). * Wielkość miejsca zamieszkania

% z Wielkość miejsca zamieszkania

	Wielkość miejsca zamieszkania							Ogółem
	wieś	miasto do 20 tys. mieszkańców (bardzo małe miasta)	miasto powyżej 20 tys. do 50 tys. mieszkańców (małe miasta)	miasto powyżej 50 tys. do 100 tys. mieszkańców (średnie miasto)	miasto powyżej 100 tys. do 200 tys. mieszkańców (byłe wojewódzkie)	miasto powyżej 200 tys. do 500 tys. mieszkańców (miasta woje)	miasto powyżej 500 tys. mieszkańców	
jest ich bardzo dużo	4,0%	4,3%	4,4%	5,0%	6,1%	9,8%	5,5%	5,0%
jest ich raczej dużo	16,7%	28,3%	33,0%	31,3%	33,3%	35,6%	34,6%	26,3%
jest ich raczej mało	30,1%	36,5%	33,5%	37,5%	33,3%	34,4%	27,8%	32,2%
jest ich bardzo mało	26,4%	22,3%	22,7%	18,8%	13,6%	9,8%	20,3%	21,7%
w ogóle ich nie ma	18,3%	6,9%	2,5%	3,1%	2,7%	4,9%	5,5%	10,0%
nie wiem	4,5%	1,7%	3,9%	4,4%	10,9%	5,5%	6,3%	4,9%
Ogółem	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Na wsiach tylko 20% badanych wskazało, że obiektów jest dużo lub bardzo dużo, a prawie 20% stwierdziło, że nie ma ich wcale. W zdecydowanie najlepszej sytuacji wydają się być mieszkańcy dużych i średnich miast. Co ciekawe, w największych miastach (pow. 500 tys. mieszkańców) mieszkańcy dwa razy częściej skarżą się na bardzo małą ich ilość. Może się okazać, że największe miasta cierpią na gorszy dostęp do infrastruktury i warto pogłębić to zagadnienie w kolejnych badaniach.

Ciekawie na postrzeganie liczebności infrastruktury wpływa wiek badanych. Zdaniem młodych i młodszych dorosłych jest jej naprawdę sporo. Wśród osób, które uważają, że infrastruktury jest bardzo dużo i dużo, dominują ludzie do 34 roku życia. Najmłodszy również najrzadziej odpowiadali, że obiektów jest bardzo mało lub nie ma ich w ogóle. Świadczyć to może o tym, że wśród tych grup zainteresowanie lokalną sportową jest po prostu największe. Pokrywa się to logicznie z zaangażowaniem sport, które z wiekiem spada. Młodszy widzą infrastrukturę i z niej korzystają lub raczej są aktywniejsi ruchowo, więc częściej zdają sobie sprawę z istnienia obiektów sportowych.

Tabela krzyżowa Jak Pan/Pani ocenia liczebność bezpłatnych obiektów sportowych, takich jak: boiska osiedlowe, ścieżki rowerowe, skate parki itp. w Pana/Pani okolicy w odległości do ok. 30 minut od miejsca zamieszkania (chodzi o najbliższą okolicę). Proszę o wybranie jednej odpowiedzi * Wiek

		Wiek					Ogółem
		15-24	25-39	40-54	55-69	70 i więcej	
Jak Pan/Pani ocenia liczbę bezpłatnych obiektów sportowych, takich jak: boiska osiedlowe, ścieżki rowerowe, skateparki itp. w Pana/Pani okolicy w odległości do ok. 30 minut od miejsca zamieszkania (chodzi o najbliższą okolicę).	jest ich bardzo dużo	20,2%	30,9%	23,4%	17,0%	8,5%	100,0%
	jest ich raczej dużo	22,5%	30,8%	21,1%	16,1%	9,5%	100,0%
	jest ich raczej mało	18,7%	27,4%	25,9%	19,5%	8,5%	100,0%
	jest ich bardzo mało	10,0%	30,7%	21,9%	22,4%	15,1%	100,0%
	w ogóle ich nie ma	10,7%	19,8%	18,2%	36,4%	15,0%	100,0%
	nie wiem	4,3%	17,0%	20,2%	21,3%	37,2%	100,0%
Ogółem		16,4%	27,9%	22,6%	20,9%	12,3%	100,0%

Ważne! Obydwie grupy (aktywni i nieaktywni ruchowo) są zgodne co do wysokiej oceny stanu istniejącej infrastruktury sportowej.

Tabela krzyżowa Jak Pan/Pani ocenia STAN bezpłatnych obiektów sportowych, takich jak: boiska osiedlowe, ścieżki rowerowe, skate parki itp. w Pana/Pani okolicy w odległości do ok. 30 minut od miejsca zamieszkania (chodzi o najbliższą okolicę). * Jak często uprawia Pan/Pani sportową aktywność fizyczną, (przy założeniu, że jest to przynajmniej 10 minut nieprzerwanego wysiłku/ćwiczeń)

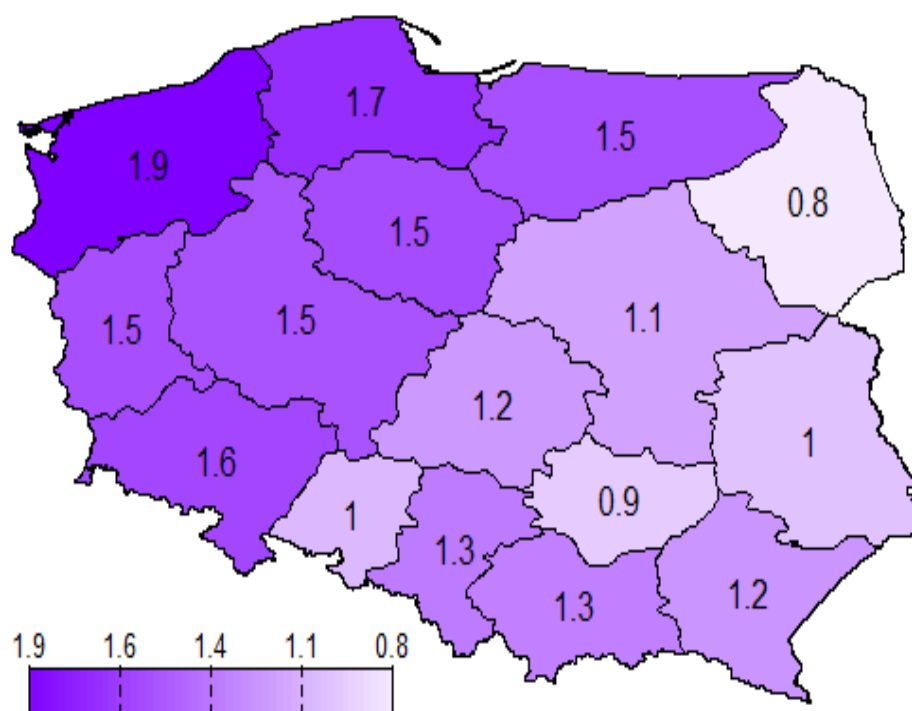
	Jak często uprawia Pan/Pani sportową aktywność fizyczną, (przy założeniu, że jest to przynajmniej 10 minut nieprzerwanego wysiłku/ćwiczeń)		Ogółem	
	nigdy lub kilka razy w roku lub 1-2 razy w miesiącu	1-2 razy na tydzień lub 3-4 razy w tygodniu lub codziennie		
Jak Pan/Pani ocenia STAN bezpłatnych obiektów sportowych, takich jak: boiska osiedlowe, ścieżki rowerowe, skateparki itp. w Pana/Pani okolicy w odległości do ok. 30 minut od miejsca zamieszkania (chodzi o najbliższą okolicę). Proszę o wybranie jed	są w bardzo dobrym stanie	16,0%	19,0%	17,3%
	są w raczej dobrym stanie	63,9%	58,4%	61,5%
	są w raczej złym stanie	10,4%	13,4%	11,8%
	są w bardzo złym stanie	3,1%	3,3%	3,2%
	trudno powiedzieć	6,5%	5,8%	6,2%
Ogółem		100,0%	100,0%	100,0%

Tabela krzyżowa Województwo * Jak Pan/Pani ocenia ILOŚĆ bezpłatnych obiektów sportowych, takich jak: boiska osiedlowe, ścieżki rowerowe, skate-parki itp. w Pana/Pani okolicy w odległości do ok. 30 minut od miejsca zamieszkania (chodzi o najbliższą okolicę).

		Jak Pan/Pani ocenia liczbę bezpłatnych obiektów sportowych, takich jak: boiska osiedlowe, ścieżki rowerowe, skate-parki itp. w Pana/Pani okolicy w odległości do ok. 30 minut od miejsca zamieszkania (chodzi o najbliższą okolicę).					Ogółem
		w ogóle ich nie ma	jest ich bardzo mało	jest ich w sam raz	jest ich bardzo dużo	nie wiem	
Województwo	dolnośląskie	4,6%	22,5%	66,9%	2,0%	4,0%	100,0%
	kujawsko-pomorskie	5,3%	21,1%	61,1%	6,3%	6,3%	100,0%
	lubelskie	13,9%	14,8%	66,7%	3,7%	,9%	100,0%
	lubuskie	9,4%	26,4%	56,6%	3,8%	3,8%	100,0%
	łódzkie	9,5%	27,8%	53,2%	1,6%	7,9%	100,0%
	małopolskie	9,3%	25,0%	57,6%	1,2%	7,0%	100,0%
	mazowieckie	14,8%	26,5%	47,1%	5,8%	5,8%	100,0%
	opolskie	10,4%	14,6%	62,5%	2,1%	10,4%	100,0%
	podkarpackie	13,3%	33,3%	46,7%	3,8%	2,9%	100,0%
	podlaskie	12,3%	21,1%	54,4%	1,8%	10,5%	100,0%
	pomorskie	12,4%	5,7%	61,0%	17,1%	3,8%	100,0%
	śląskie	4,3%	18,5%	64,8%	6,0%	6,4%	100,0%
	świętokrzyskie	11,3%	27,4%	53,2%	3,2%	4,8%	100,0%
	warmińsko-mazurskie	12,8%	14,0%	64,0%	5,8%	3,5%	100,0%
	wielkopolskie	6,6%	20,5%	66,9%	6,0%		100,0%
	zachodniopomorskie	16,3%	20,0%	56,3%	7,5%	,0%	100,0%
	Ogółem	10,0%	21,7%	58,6%	5,0%	4,8%	100,0%

Najczęściej na dużą lub wystarczającą liczbę obiektów wskazują badani z województw: dolnośląskiego, kujawsko-pomorskiego, wielkopolskiego, pomorskiego i śląskiego, natomiast jej brak częściej zauważają mieszkańcy lubelskiego, podkarpackiego, podlaskiego, warmińsko - mazurskiego i mazowieckiego. Można zestawić te deklaracje z danymi na temat liczby inwestycji sportowych w ostatnich latach, ale wyniki nie są jednoznaczne.

Ciekawe wydaje się zestawienie z liczbą boisk wybudowanych w ostatnich latach w podziale średnio na gminę danego województwa. Widać wyraźnie, że rzeczywiście województwa, w których średnia boisk na gminę jest największa, to w większości te same, z których pochodzą respondenci względnie zadowoleni z liczby infrastruktury sportowej.

RYSUNEK2: LICZBA OBIEKTÓW, KTÓRYCH BUDOWĘ DOFINANSOWANO W PRZELICZENIU NA GMINĘ W RAMACH POSZCZEGÓLNYCH WOJEWÓDZTW - WSZYSTKIE PROGRAMY ŁĄCZNIE⁷

Warto zauważyć, że województwa, w których mieszkańcy odpowiadają, że infrastruktury (ich zdaniem) jest mało czyli podkarpackie, podlaskie, lubelskie, warmińsko mazurskie, przodują jeśli chodzi o tzw. miary względne związane z kulturą fizyczną⁸. GUS za takie wskaźniki uznał liczbę klubów sportowych, liczbę ich członków oraz osób, które w nich ćwiczą (w tym kobiet i młodzieży). Wszystkie wymienione województwa lokują się powyżej średniej krajowej pod względem wymienionych wskaźników, a województwa podkarpackie i małopolskie wysuwają się na czoło. Jednocześnie z analiz zamieszczonych w pierwszej części raportu, gdzie pokazujemy jak wygląda aktywność ruchowa

⁷Tomasz Żółtak, Instytut Socjologii UW, *Wizualizacja i wskaźnikowa analiza danych związanych z ilością i rozmieszczeniem infrastruktury sportowej dofinansowywanej ze środków Ministerstwa Sportu i Turystyki na terenie Polski*, kwiecień 2012.

⁸ Dane GUS, *Kultura Fizyczna w Polsce, w latach 2008-2010*, s. 49, http://www.stat.gov.pl/cps/rde/xbcr/gus/kts_kultura_fizyczna_w_polsce_2008-2010.pdf

Polaków z podziałem na województwa, wynika, że **zaangażowanie i aktywność klubów sportowych nie przekłada się na popularność sportu wśród amatorów.**

PŁATNA INFRASTRUKTURA

W naszym badaniu pytając o infrastrukturę dokonaliśmy rozróżnienia na obiekty płatne i bezpłatne. Potraktowaliśmy je rozdzielnie, wychodząc z założenia, że w społecznej percepcji są obiektami różnego typu. Okazało się, że ich liczebność jest przez mieszkańców oceniana jako mniej więcej równomierna; okazało się również, że **infrastruktura płatna jest wykorzystywana znacznie częściej niż bezpłatna.** Dopiero dalsze badania jakościowe pozwolą stwierdzić, czy bierze się to z uboższej oferty bezpłatnych obiektów czy ze słabego ich wypromowania (lub atrakcyjności).

Tabela. Rozkład częstości - Gdzie odbywają się zajęcia sportowe, w których Pan/Pani uczestniczy? Proszę o wskazanie wszystkich odpowiedzi, które opisują Pana/Pani sytuację.

	Odpowiedzi	
	N	Procent
na świeżym powietrzu – organizowane we własnym zakresie	754	40,1%
w domu	322	17,1%
podczas zorganizowanych zajęć sportowych	82	4,4%
w prywatnej siłowni/klubie fitness itp.	178	9,5%
<i>na darmowych obiektach sportowych dostępnych publicznie</i>	168	9,0%
na płatnych obiektach sportowych dostępnych publicznie	294	15,6%
w szkole/na uczelni, dodatkowe zajęcia, na które się zapisał	80	4,2%
Nie dotyczy	1	,1%
Ogółem	1880	100,0%

Warto zwrócić uwagę na większy rozdźwięk między odpowiedziami w przypadku osób aktywnych i nieaktywnych ruchowo.

Tabela krzyżowa Jak Pan/Pani ocenia liczbę płatnych obiektów sportowych, takich jak: baseny, korty tenisowe, lodowiska itp. w Pana/Pani okolicy w odległości do ok. 30 minut od miejsca zamieszkania (chodzi o najbliższą okolicę)? * Jak często uprawia Pan/Pani sportową aktywność fizyczną, (przy założeniu, że jest to przynajmniej 10 minut nieprzerwanego wysiłku/ćwiczeń)

		Jak często uprawia Pan/Pani sportową aktywność fizyczną, (przy założeniu, że jest to przynajmniej 10 minut nieprzerwanego wysiłku/ćwiczeń)		Ogółem
		nigdy lub kilka razy w roku lub 1-2 razy w miesiącu	1-2 razy na tydzień lub 3-4 razy w tygodniu lub codziennie	
Jak Pan/Pani ocenia ILOŚĆ płatnych obiektów sportowych, takich jak: baseny, korty tenisowe, lodowiska itp. w Pana/Pani okolicy w odległości do ok. 30 minut od miejsca zamieszkania (chodzi o najbliższą okolicę)? Proszę o wybranie jednej odpowiedzi	jest ich bardzo dużo	3,0%	5,6%	4,1%
	jest ich raczej dużo	20,0%	32,6%	25,2%
	jest ich raczej mało	29,2%	33,2%	30,9%
	jest ich bardzo mało	17,1%	14,0%	15,8%
	w ogóle ich nie ma	20,9%	11,2%	16,9%
	nie wiem	9,7%	3,4%	7,1%
Ogółem		100,0%	100,0%	100,0%

Wysportowani dostrzegają więcej infrastruktury płatnej. Zdecydowanie więcej nieaktywnych uważa, że takiej infrastruktury w ogóle nie ma.

Bardziej wyraziste są również różnice między typami lokalizacji – w przypadku płatnej infrastruktury rozdźwięk między postrzeganiem jej liczby między mieszkańcami wsi i miast jest bardzo wyraźny. I znów **najlepiej wyposażone w infrastrukturę sportową w opinii mieszkańców wydają się średnie i duże miasta**, natomiast największe miasta są pod tym względem oceniane nieco słabiej.

Tabela krzyżowa Jak Pan/Pani ocenia liczebność płatnych obiektów sportowych, takich jak: baseny, korty tenisowe, lodowiska itp. w Pana/Pani okolicy w odległości do ok. 30 minut od miejsca zamieszkania (chodzi o najbliższą okolicę)? * Wielkość miejsca zamieszkania

% z Wielkość miejsca zamieszkania	Wielkość miejsca zamieszkania								Ogółem
	wieś	miasto do 20 tys. mieszkańców (bardzo małe miasta)	miasto powyżej 20 tys. do 50 tys. mieszkańców (małe miasta)	miasto powyżej 50 tys. do 100 tys. mieszkańców (średnie miasta)	miasto powyżej 100 tys. do 200 tys. mieszkańców (byłe wojewódzkie)	miasto powyżej 200 tys. do 500 tys. mieszkańców (miasta woje)	miasto powyżej 500 tys. mieszkańców		
Jak Pan/Pani ocenia liczebność płatnych obiektów sportowych, takich jak: baseny, korty tenisowe, lodowiska itp. w Pana/Pani okolicy w odległości do ok. 30 minut od miejsca zamieszkania (chodzi o najbliższą okolicę)? Proszę o wybranie jednej odpowiedzi	jest ich bardzo dużo	1,9%	3,4%	3,0%	5,0%	6,8%	5,6%	9,7%	4,1%
	jest ich raczej dużo	17,5%	22,8%	23,8%	32,1%	34,0%	42,6%	31,4%	25,2%
	jest ich raczej mało	25,3%	29,7%	44,6%	37,1%	36,1%	25,9%	33,9%	30,9%
	jest ich bardzo mało	17,0%	15,1%	21,8%	18,2%	11,6%	13,6%	10,2%	15,8%
	w ogóle ich nie ma	30,5%	23,3%	3,5%	3,1%	3,4%	5,6%	4,2%	16,9%
	nie wiem	7,8%	5,6%	3,5%	4,4%	8,2%	6,8%	10,6%	7,1%
Ogółem		100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Zdaniem badanych płatna infrastruktura jest w dobrym stanie.

Tabela krzyżowa Jak Pan/Pani ocenia STAN płatnych obiektów do sportu takich jak: baseny, korty tenisowe, lodowiska itp. w Pana/Pani okolicy w odległości do ok. 30 minut od miejsca zamieszkania?. * Jak często uprawia Pan/Pani sportową aktywność fizyczną, (przy założeniu, że jest to przynajmniej 10 minut nieprzerwanego wysiłku/ćwiczeń)

	Jak często uprawia Pan/Pani sportową aktywność fizyczną, (przy założeniu, że jest to przynajmniej 10 minut nieprzerwanego wysiłku/ćwiczeń)		Ogółem
	nigdy lub kilka razy w roku lub 1-2 razy w miesiącu	1-2 razy na tydzień lub 3-4 razy w tygodniu lub codziennie	
Jak Pan/Pani ocenia STAN płatnych obiektów do sportu takich jak: baseny, korty tenisowe, lodowiska itp. w Pana/Pani okolicy w odległości do ok. 30 minut od miejsca zamieszkania?			
są w bardzo dobrym stanie	24,3%	24,3%	24,3%
są w raczej dobrym stanie	60,4%	66,1%	63,0%
są w raczej złym stanie	4,6%	5,4%	4,9%
są w bardzo złym stanie	1,0%	,6%	,8%
trudno powiedzieć	9,8%	3,6%	6,9%
Ogółem	100,0%	100,0%	100,0%

PODSUMOWANIE

Można stwierdzić, że **brak infrastruktury sportowej nie może być uważany za kluczową barierę w aktywności ruchowej Polaków**. Szczególnie w dobrej sytuacji wydają się być mieszkańcy miast. W miastach powyżej 20 tys. mieszkańców wyraźnie zmniejsza się ilość odpowiedzi wskazujących na brak infrastruktury w ogóle, na największe zadowolenie z ilości obiektów w swojej okolicy wskazują mieszkańcy miast pow. 200 tysięcy mieszkańców. Natomiast **ciągle warto pracować nad dostępnością obiektów dla mieszkańców wsi**, szczególnie nad uświadomieniem im możliwości korzystania z infrastruktury, w przypadku, gdy jest ona już dostępna. Choć z danych wynika, że wsi nie odstają pod względem ilości infrastruktury sportowej od miast, to nasze badanie percepcji ilości tych obiektów wyraźnie pokazuje, że mieszkańcy wsi „nie widzą” obiektów sportowych. Polska

infrastruktura sportowa jest nowa i Polacy doceniają, że jest w dobrym stanie. Wydaje się jednak, że wciąż nie wykorzystujemy jej potencjału – warto zastanowić się czy te nowe i obiekty nie powinny bardziej urozmaicać listy uprawianych przez Polaków dyscyplin, przyciągać nowych grup, zaciekawiać tych, którzy dotąd ruszali się mało, a nie lubią biegania czy pokazywania się w kostiumie kąpielowym.

Dane zebrane w ramach prezentowanego badania, które odtwarzają społeczną percepcję (czyli odpowiadają na pytanie co ludzie widzą i jak to oceniają) zestawione z danymi na temat rzeczywistego nasycenia infrastrukturą, pozwalają wskazać na następujący paradoks: na obszarach, na których jest więcej infrastruktury (np. wsie) ludzie rzadziej ją widzą i rzadziej się ruszają (dane z pierwszej części raportu). To samo tyczy się niektórych regionów/województw.

CZĘŚĆ III. OCENA KOSZTÓW I JAKOŚCI OFERTY SPORTOWEJ

Kto uważa, że go na sport nie stać, a kto szuka tylko wymówki, by się nie ruszać

Polacy (w czym nie różnią się od obywateli innych krajów) najczęściej brak aktywności sportowej usprawiedliwiają brakiem czasu⁹. Ten rodzaj tłumaczenia wynika zwykle z traktowaniu badanej sfery jako mniej ważnej na liście życiowych wartości. W tym badaniu nie skupialiśmy się na deklarowanych motywacjach, ale postanowiliśmy sprawdzić, jak ważnym powodem, dla którego od regularnej aktywności sportowej stroni prawie połowa Polaków, jest konieczność ponoszenia opłat za dostęp do infrastruktury sportowej.

Wśród osób, które zadeklarowały, iż nie muszą się oglądać na koszty ponoszone w obszarze aktywności sportowej, dominowały wprawdzie osoby aktywne ruchowo, jednak w pozostałych kategoriach nie zaznaczyły się wyraźne różnice między osobami aktywnymi i nieaktywnymi.

Tabela krzyżowa Jak Pan/Pani ocenia koszty wstępu na płatne publiczne obiekty sportowe(np. baseny, korty tenisowe, lodowiska) – w Pana/Pani okolicy (chodzi o najbliższą okolicę)? Proszę o wskazanie jednej odpowiedzi, która opisuje Pana/Pani ocenę. * Jak często uprawia Pan/Pani sportową aktywność fizyczną, (przy założeniu, że jest to przynajmniej 10 minut nieprzerwanego wysiłku/ćwiczeń)

	Jak często uprawia Pan/Pani sportową aktywność fizyczną, (przy założeniu, że jest to przynajmniej 10 minut nieprzerwanego wysiłku/ćwiczeń)		Ogółem	
	nigdy lub kilka razy w roku lub 1-2 razy w miesiącu	1-2 razy na tydzień lub 3-4 razy w tygodniu lub codziennie		
Jak Pan/Pani ocenia koszty wstępu na płatne publiczne obiekty sportowe(np. baseny, korty tenisowe, lodowiska) – w Pana/Pani okolicy (chodzi o najbliższą okolicę)? Proszę o wskazanie jednej odpowiedzi, która	stać mnie na korzystanie z tych obiektów wspólnie z członkami rodziny tak często, jak chce	38,8%	61,2%	100,0%
	stać mnie na korzystanie z tych obiektów wspólnie z członkami rodziny	55,0%	45,0%	100,0%

⁹ Dane Eurobarometru dostępne na stronie MSiT

http://d1dmfej9n5lghm.cloudfront.net/msport/article_attachments/attachments/10348/original/Polska_pl.pdf?1334720686

opisuje Pana/Pani ocenę.	stać mnie samemu na korzystanie z tych obiektów tak często,	21,3%	78,7%	100,0%
	stać mnie samemu na korzystanie z tych obiektów czasami	50,2%	49,8%	100,0%
	nie stać mnie wcale na korzystanie z tych obiektów	67,7%	32,3%	100,0%
	nie znam wysokości opłat	73,4%	26,6%	100,0%
Ogółem		53,3%	46,7%	100,0%

Jak się okazało, koszty nie stanowią kluczowej bariery w korzystaniu z infrastruktury sportowej, ale z analizy dochodów grupy aktywnej i nieaktywnej ruchowo widać wyraźnie, że wraz z dochodami rośnie uczestnictwo w sporcie. Po pierwsze może być tak, że respondenci do swoich ograniczeń finansowych nie chcą się przyznać, ale możliwe jest również, że rzeczywiście nie uważają kosztów za bardzo wysokie, a po prostu ponoszenie wydatków w domenie dla nich mało ważnej/nieatrakcyjnej i tak uważają za zbędne. Sport może zyskiwać na znaczeniu w środowiskach, gdzie sport jest elementem życia społecznego czy prestiżu, a także tam, gdzie styl życia zakłada priorytetyzowanie wyglądu, zdrowej i szczupłej sylwetki.

OFERTA KLUBÓW SPORTOWYCH

Osoby uczestniczące w zorganizowanych zajęciach deklarują, że są z nich zadowolone. Można uznać to za jeden z motywów ich regularnej aktywności w ramach zajęć. Nieaktywni i słabo aktywni, najczęściej nie orientują się w ofercie klubów sportowych, a jeśli mają w tym względzie jakieś doświadczenia, rzadziej są one pozytywne. Różnica może wynikać z innych kryteriów oceny. Osoby „niezarażone sportem” mogą wymagać dodatkowych motywacji ze strony klubu i jego personelu, potrzebują większych zachęt i pozytywnych wzmocnień. Warto w kolejnych badaniach pogłębić wątek atrakcyjności zajęć dla osób o nieco mniejszym sportowym doświadczeniu.

Tabela krzyżowa Jak Pan/Pani ocenia atrakcyjność zajęć w klubach i organizacjach sportowych w Pana/Pani okolicy? * Jak często uprawia Pan/Pani sportową aktywność fizyczną, (przy założeniu, że jest to przynajmniej 10 minut nieprzerwanego wysiłku/ćwiczeń)

% z Jak często uprawia Pan/Pani sportową aktywność fizyczną, (przy założeniu, że jest to przynajmniej 10 minut nieprzerwanego wysiłku/ćwiczeń)

	Jak często uprawia Pan/Pani sportową aktywność fizyczną, (przy założeniu, że jest to przynajmniej 10 minut nieprzerwanego wysiłku/ćwiczeń)		Ogółem	
	nigdy lub kilka razy w roku lub 1-2 razy w miesiącu	1-2 razy na tydzień lub 3-4 razy w tygodniu lub codziennie		
Jak Pan/Pani ocenia atrakcyjność zajęć w klubach i organizacjach sportowych w Pana/Pani okolicy?	bardzo dobrze	3,0%	9,9%	5,9%
	raczej dobrze	19,4%	32,1%	24,7%
	przeciętnie	20,8%	24,5%	22,3%
	raczej źle	1,6%	6,9%	3,8%
	bardzo źle	,7%	,8%	,7%

	nie potrafię ocenić	44,9%	21,9%	35,4%
	trudno powiedzieć	9,5%	3,9%	7,2%
Ogółem		100,0%	100,0%	100,0%

PODSUMOWANIE

W żadnym z zestawień nie znajdziemy przekonujących dowodów na to, że to koszty stanowią barierę dla aktywności fizycznej. Najpopularniejszą, a przy tym mało kosztowną dyscypliną sportową jest jazda na rowerze oraz bieganie. Zwraca uwagę jednak brak zorientowania w ofercie klubów oraz organizacji sportowych (gdzie w odróżnieniu od klubów prywatnych opłaty nie powinny być zbyt wysokie). Co zatem decyduje o tym, czy koszty są postrzegane jako istotny czynnik ograniczający aktywność sportową? W zrozumieniu zależności znów może pomóc kategoria usportowienia¹⁰, czyli nabytego w procesie uspołecznienia przekonania, że sport jest istotnym elementem życia. To z kolei przekłada się na skłonność do podejmowania działań umożliwiających bycie aktywnym. Usportowieni są gotowi dojeżdżać do klubów, płacić za zajęcia, kupować sprzęt sportowy. Jeśli sport jest wartością samą w sobie i wyznacznikiem zdrowego stylu życia, koszty z nim związane są uważane za uzasadnione.

Okazuje się, że wśród mieszkańców wsi, małych miasteczek i osób o mniejszych dochodach zachował się bardzo ważny aspekt aktywności ruchowej – jej wspólnotowość. Z badań wyraźnie widać, że wraz z dochodami – oraz wielkością miejscowości - wzrasta udział „aktywności samotniczej”. Warto zastanowić się nad sposobami odwróceniem tej tendencji. Nie powinno być tak, że jeśli już sport uprawiamy jest on realizowany poza naturalnymi więziami rodzinnymi i przyjacielskimi. Powiązanie sportu i relacji społecznych powinno być wzmocnione w ramach projektowanych programów promocji i wspierania sportu. Poniższa tabela pokazuje wyraźnie, że wraz ze wzrostem zamożności i w większych typach lokalizacji ludzie częściej wybierają „samotnicze” działania rekreacyjne.

Warto tu przywołać dane Eurobarometru¹¹, które wyraźnie pokazują, że motywacje sportowe Polaków wyraźnie rzadziej oparte są na potrzebie towarzyskości. Polacy nie widzą sportu/rekreacji jako przestrzeni do nawiązania znajomości, ale też, co widać z naszych badań, coraz częściej nie wykorzystują swoich obecnych więzi w podejmowaniu aktywności fizycznej. Jeśli zestawimy to z wynikami badań, które przeprowadził Uniwersytet Warszawski w 2009 roku¹² zobaczymy, że dobrym mechanizmem budowania aktywności fizycznej może być dbanie o rodzinny udział w zajęciach sportowych/ruchowych.

¹⁰ definicję usportowienia i badania, które ten czynnik analizują pokazujemy w pierwszej części niniejszego raportu.

¹¹ Dane dostępne na stronie: http://dms.msport.gov.pl/app/document/file/1558/Polska_pl.pdf?field=file1

¹² raport o Kapitale Sportowym dostępny na stronie <http://ps2012.pl/uploads/media/files/raporty/raportks.pdf> Podsumowanie tego jakościowego badania wyraźnie wskazuje, że wychowanie do sportu odbywa się poprzez „modelowanie”, czyli możliwość obserwowania znaczących dla jednostki osób w sytuacjach aktywności ruchowej. „Zarażanie” sportem, to co w tym raporcie nazywamy „usportowieniem”, nie jest procesem ufundowanym nie na rozumowanie, a raczej na kopiowaniu zachowań. Z tej perspektywy tak istotne dla podnoszenia usportowienia jest wzmocnienie grupowego (szczególnie rodzinnego) w sporcie uczestnictwa.

Tabela krzyżowa Z kim najczęściej uprawia Pan/Pani sportową aktywność fizyczną? * Wielkość miejsca zamieszkania

	Wielkość miejsca zamieszkania							Ogółem
	wieś	miasto do 20 tys. mieszkańców	miasto powyżej 20 tys. do 50 tys. mieszkańców	miasto powyżej 50 tys. do 100 tys. mieszkańców	miasto powyżej 100 tys. do 200 tys. mieszkańców	miasto powyżej 200 tys. do 500 tys. mieszkańców	miasto powyżej 500 tys. mieszkańców	
Z kim najczęściej uprawia Pan/Pani sportową aktywność fizyczną? sam/sama lub z innymi uczestnikami zorganizowanych zajęć sportowych lub indywidualnie z trenerem	42,0%	38,8%	46,2%	45,4%	40,2%	58,8%	54,9%	45,5%
z dziećmi lub z innym członkiem rodziny lub ze znajomymi/przyjaciółmi	58,0%	61,2%	53,8%	54,6%	59,8%	41,2%	45,1%	54,5%
Ogółem	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Tabela krzyżowa Z kim najczęściej uprawia Pan/Pani sportową aktywność fizyczną? * Miesięczny dochód gospodarstwa domowego ogółem (netto/na rękę):

% z Miesięczny dochód gospodarstwa domowego ogółem (netto/na rękę):

	Miesięczny dochód gospodarstwa domowego ogółem (netto/na rękę):								Ogółem
	do 1000 zł miesięcznie	od 1000 do 2000 zł miesięcznie	od 2000 do 3000 zł miesięcznie	od 3000 do 4000 zł miesięcznie	od 4000 do 5000 zł miesięcznie	od 5000 do 6000 zł miesięcznie	powyżej 6000 zł miesięcznie	odmowa odpowiedzi	
Z kim najczęściej uprawia Pan/Pani sportową aktywność fizyczną? sam/sama lub z innymi uczestnikami zorganizowanych zajęć sportowych lub indywidualnie z trenerem	36,0%	48,8%	43,9%	47,1%	48,4%	45,5%	48,6%	43,0%	45,5%
z dziećmi lub z innym członkiem rodziny lub ze znajomymi/przyjaciółmi	64,0%	51,2%	56,1%	52,9%	51,6%	54,5%	51,4%	57,0%	54,5%
Ogółem	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

KLUCZOWE WNIOSKI Z BADANIA

1. Zgodnie z przyjętą przez nas kategoryzacją w grupie osób aktywnych fizycznie znalazło się ponad **41% respondentów**.
2. Największy wpływ na podejmowanie sportowej aktywności fizycznej wykazuje **wiek i poziom dochodów**; w następnej kolejności lokują się płeć oraz region (województwo); mniejszy wpływ mają wykształcenie oraz klasa wielkości miejscowości.
3. Wraz z dochodami rośnie uczestnictwo w aktywności sportowej, jednak dla badanych **kwestie finansowe nie stanowią największej bariery w aktywności sportowej**.
4. **Działalność klubów sportowych nie przekłada się na upowszechnienie sportu w danym województwie**. W województwach o rozwiniętej kulturze sportowej (czyli tam, gdzie klubów jest najwięcej i mają najwięcej członków) mniej osób regularnie uprawia sport.
5. W województwach, w których badani deklaruwali większy dostęp do infrastruktury, więcej osób jest aktywna fizycznie – choć najpopularniejsze typy aktywności (rower, bieganie) są realizowane poza klasyczną infrastrukturą.
6. **Polacy są aktywni ruchowo na świeżym powietrzu i w domach**, zdecydowanie mniej osób korzysta z infrastruktury sportowej. Co ciekawe, znacząco popularniejsza jest infrastruktura płatna od tej bezpłatnej.
7. **Polacy generalnie dostrzegają obecność infrastruktury sportowej i oceniają, że jest ona w dobrym stanie, ale dla nieaktywnych nie jest to wystarczający powód, by zacząć się ruszać**.
8. Najwięcej infrastruktury „widzą” i najczęściej z niej korzystają mieszkańcy średnich miast. Najmniejszy dostęp do sportowych obiektów deklarują mieszkańcy wsi. W największych miastach nieco mniej osób niż w mniejszych ośrodkach „dostrzega” infrastrukturę sportową.

Wszystkie te wyniki pokazują, że baza dla rozwoju sportu jest stosunkowo dobrze rozwinięta. Po stronie podaży, czyli oferty i warunków, najłabszym ogniwem wydaje się komunikacja między klubami i obywatelami. Polacy wybierają ruch, który nie wymaga kontaktu z organizacjami sportowymi. **Prawdziwym wyzwaniem dla działań w obszarze sportu powszechnego jest aktywizowanie tej połowy badanych, która jest na ofertę sportową w ogóle „nieczuła”**. Z całą pewnością wymagają oni innych działań niż samo wybudowanie boisk i zorganizowanie eventów sportowych. **W grupie „wysportowanej” warto zadbać o pogłębienie pewnych dobrych tendencji: jak np. sport w rodzinie, rozwój drużynowych dyscyplin, znajomość lokalnej sportowej oferty – tak, by sportowe życie było bardziej różnorodne i atrakcyjne.**